

dati toto: § 1315 obč. zák. v doslovu III. dílčí novely zostřil v zájmu veřejném ručení zaměstnavatelovo. Zaměstnavatel ručí pro nezdatnost zaměstnance i tehdy, nebyla-li mu jeho nezdatnost známa a nemohla-li mu býti známa. Kdo si zjedná nebo používá k výkonu svých práv nebo jinak k vlastní hospodářské neb osobní potřebě, tedy ve vlastním zájmu osoby nezdatné, činí tak na vlastní vrub a nesmí se tak státi na úkor třetích osob, jež tím přicházejí ku škodě (srov. mat. k § 161 III. dílčí nov. k všeob. obč. zák. ze dne 19. března 1916, čís. 169 ř. zák.). Zdatnost nutně předpokládá způsobilost, ale ta nestačí, kromě ní musí tu býti také co nejlepší vůle, schopnosti skutečně vynaložiti, předpokládá se ještě náležitá pile, dokonalá svědomitost, naprostá dbalost. Nedopatření může se přihoditi i u zdatné osoby, nikoli však vědomé porušení předpisu. Zaměstnanec, jenž takto se chová, není osobou zdatnou, byť se jednalo o případ ojedinělý. A v souzeném případě jde o vědomé porušení předpisu § 41 žel. řádu prov., o hrubé opomenutí za okolností zvláště nebezpečných, když hlídač vlaku neuzavřel závory před příjezdem vlaku, který, jak zjišťuje odvolací soud, ani nepřijel neočekávaně, nýbrž dokonce o $\frac{1}{4}$ hodiny později, než měl. Ručí proto žalovaná strana po rozumu § 1315 obč. zák.

Čís. 8449.

Nelze se domáhati žalobou určení, že žalobci přísluší povinný díl z pozůstalosti a že žalovaný jest povinen to uznati, pak-li byl zřízen o pozůstalosti soupis a žalobce uvedl v žalobě přesně výši povinného dílu.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1928, Rv II 750/27.)

Kateřina T-ová ustanovila v závěti žalovanou universální dědičkou, žalobce pak vydělila. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na žalované, že mu přísluší povinný díl z pozůstalosti po Kateřině T-ové a že žalovaná jest povinna to uznati. Procesní soud prvního stupně uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud vyhověl odvolání žalované strany a zamítl žalobu jedině z toho důvodu, že jest žalobou určovací podle § 228 c. ř. s. a že žalobce ani netvrdí, že má právní zájem na tom, aby tvrzené právo bylo co nejdříve zjištěno. Žalobce napadá tento rozsudek z dovolacích důvodů § 503 čís. 3 a 4 c. ř. s. Rozpor se spisy spatřuje v tom, že odvolací soud položil za základ svému rozhodnutí předpoklad, že tu jde o určovací žalobu. To prý odporuje spisům, zejména rozsudku soudu

první stolice, kterým bylo uznáno, že žalobci přísluší povinný díl z pozůstalosti a že žalovaná jest povinna to uznati. Proto prý žaloba není žalobou určovací, třebas žalobní návrh na venek vypadá jako určovací návrh, v pravdě však směřuje k plnění, které lze vynutiti. Žalobce nežadá jen určení, nýbrž i uznání, tudíž plnění. V souvislosti s touto vadou prý jest nesprávné právní posouzení věci, že totiž odvolací soud považuje žalobu za určovací. Žalobce neprovádí těmito vývody dovolacího důvodu rozporu rozsudku se snisy, nýbrž dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, neboť doličuje, že odvolací soud vzal za základ rozhodnutí skutkový předpoklad, který buď není ve spisech, nebo je v nich uveden jinak, ale snaží se dokázat, že nesprávně posoudil obsah žaloby, uznáv ji za žalobu určovací. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatel i v tom, že odvolací soud uznal, že žalobce žádal určení svého nároku místo plnění, že tu nejsou nezbytné předpoklady určovací žaloby a že proto musila býti zamítnuta. Poukazuje k tomu, že žalovaná ani v první ani v druhé stolici nevznesla takovou námitku, a že odvolací soud může rozsudek soudu první stolice přezkoumati jenom v mezích odvolacích návrhů a že civilní soudní řád neposkytuje opory pro mínění, že odvolací soud může změnit rozsudek soudu první stolice z úřední moci. Dovolatel jest v tom i v onom směru v nepravu. Žaloba vyličuje průběh pozůstalostního řízení a, navazujíc na to, tvrdí, že žalobce jest oprávněn požadovati povinný díl, protože ho zůstavitelka bezplatně vydělila. Žalobní návrh zní, by bylo uznáno právem, že žalobci přísluší povinný díl z pozůstalosti a že žalovaná jest povinna to uznati. O zájmu na brzkém určení neobsahuje žaloba ani slova. První díl žalobního návrhu jest nade vší pochybnost určovacím návrhem; druhý, domáhající se uznání, nečiní ze žaloby žalobu o plnění, neboť jest zbytečný. Určovací výrok by působil proti žalované sám sebou, jakmile by nabyl moci práva. Vymáhati od ní uznávací vyjádření, by nebylo ani podle § 367 ex. ř. možno. Jde tedy v tomto sporu o pouhou určovací žalobu. Taková žaloba pak může býti s úspěchem podána jenom tehdy, jsou-li tu tyto předpoklady: že jde o určení právního poměru nebo práva nebo pravosti nebo nepravosti listiny a že žalobce má právní zájem na neodkladném určení. Soud musí zkoumati na základě provedeného řízení, je-li tu takový zájem; neshledal-li ho, musí zamítnouti žalobu. Protože tento zájem jest předpokladem žaloby, nároku žádati od soudu určitý výrok, musí to soud zkoumati z úřední moci. To platí i o soudu vyšší stolice. V pozůstalosti, z níž se žalobce domáhá povinného dílu, jest sepsán inventář. Žalobce v žalobě ocenil hodnotu předmětu sporu na 13.533 Kč; věděl tedy, když ji podával, jaké částky peněžní se chce domáhati. Mohl podati žalobu o zaplacení povinného dílu; určovací žaloba v té době neměla praktického smyslu, tím méně v době vydání rozsudku soudu první stolice. Dovolatel se tu poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 4498 sb. n. s., podle něhož je určovací žaloba nedovolená, neslouží-li praktickým účelům, nýbrž zbytečnému rozmnožování nebo protahování sporu. Na tomto názoru nejvyšší soud trvá. V tomto případě by ani pravoplatný určovací rozsudek neměl pro žalobce praktické ceny. Kdyby mu žalovaná po něm nevyplatila povinný díl, musil by ji přece žalovati o vyplacení a první

spor by byl docela zbytečný. Žaloba o určení nároku jest zásadně vyloučena tam, kde jest možná žaloba o plnění, leč by žalobce měl mimořádné důvody k takovému určení. Takový mimořádný zájem není v tomto případě ani tvrzen. Po sepsání inventáře bylo hned možno domáhati se přímo zaplacení povinného dílu a určovací žaloba byla nepřipustná (srovnej rozhodnutí nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 27. září 1910 Rv II 657/10, Právník str. 22/1912).

Čís. 8450.

Strážníku městské obce Jihlavské nepřísluší vzhledem k zákonu ze dne 13. července 1922, čís. 230 sb. z. a n. nárok na t. zv. strážní přídavek.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1928, Rv II 253/28.)

Žalobu policejního inspicienta proti městské obci Jihlavské o placení t. zv. strážního přídavku o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Pokud jde o přídavek strážní právem první soud žalobě nevyhověl. Podle dekretu obecní rady města Jihlavy ze dne 31. října 1920 byl žalobce na základě § 2 odst. (4) zákona ze dne 18. prosince 1919, čís. 25 z roku 1920 sb. z. a n. zařazen od 1. září 1919 do 10 stupnice sluhů (o 2 stupně výše). Výnosem městské rady ze dne 28. října 1921 byl od 1. října 1921 zařazen do 13. stupnice podúředníků. Podle dekretu vládního komisaře města Jihlavy ze dne 29. září 1925 byly mu odpočivné požitky vyměřeny na základě 13. platového stupně podúředníků s jednotným drahotným přídavkem 2.400 Kč a přídavkem na dítě 900 Kč. Z toho vidno, že úprava žalobcových požitků, jeho odpočivného, stala se ve shodě s předpisy platnými v tomto směru pro státní zaměstnance, zřizence (sluhy, podúředníky) — zák. čís. 25/20 a 394/22 —, tedy ve shodě s paritní klausulí § 117 městského statutu a §§ 61 a 155 služební pragmatiky. Zákonem ze dne 13. července 1922, čís. 230 sb. z. a n. byly zřízeny pro výkon bezpečnostní služby u státních úřadů civilní sbory stráže bezpečnostní uniformované a neuniformované [§ 1 (1)]. Sbory uniformované stráže bezpečnostní jsou ozbrojeny a zřízeny po vzoru vojenském [§ 1 (3)]. Jejich požitky upravuje § 3 cit. zák., podle něhož náleží členům tohoto strážního sboru kromě požitků stanovených obecnými předpisy pro zaměstnance dotčené skupiny (kategorie) také přídavek strážní, jehož výši upravuje § 56 vládn. nař. čís. 295/22. Z těchto předpisů jasně plyne, že oním zákonem neupravují se požitky státních zaměstnanců povšechně, nýbrž přiznávají se členům sborů státní stráže bezpečnostní jen určité přídavky k požitkům jim náležejícím podle obecných předpisů. Jde tu tedy zřejmě o »lex specialis«. Proto dlužno plně souhlasiti s názorem prvního soudu, že předpisy tohoto speciálního zákona, který nevztahuje se na ostatní kategorie státních zaměstnanců, jest vykládati restriktivně. Znění usne-